

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Didaci Covarrvvas A Leyva Toletani Episcopi Segobiensis
... Opera Omnia**

**Covarrubias y Leyva, Diego de
Antverpiae, 1610**

De iuramento confirmatorio actuum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96556)

- 2 Ius publicum remitti non potest pacto priuato.
- 3 Agricultura causa publica est, ideoque pactum vel iuramentum ei contrarium non valet: Et ibidem intellect. ad text. in l. 2. Et l. quemadmodum. Cod. de agr. & cens. lib. 11. Et inibi explicatur, qui sint coloni censiti, adscriptitij, & originarij.
- 4 Colonorum variæ species, Et adscriptitij qui.
- 5 Originarij coloni Et cines qui.
- 6 Incolarum Et ciuium differentia.
- 7 Censiti coloni qui.
- 8 Edificiorum publicorum ciuitate fauor, Et an ei renouari possit, Et ibidem intellect. ad l. senatus. ff. de contrab. empt.
- 9 Instantia an percat triennio, non obstante pacto partium, etiam iurato.
- 10 Prorogari instantia litis ex pacto partium contra leges an possit.
- 11 Statuto de solvenda pecunia pro frumenti debito, an possit renouari.
- 12 Donatio concubine à clerico facta, etiam iurata non valet.
- 13 Iuramentum confirmat contractum prohibitum principaliter in fauorem priuatum.
- 14 Alienatio fœdus dotalis iuramento validatur.
- 15 Fauor publicus Et priuatus quo pacto consideretur in legibus constituendis.
- 16 Fines rei cuiusque duplex: principalis Et secundarius.
- 17 Iuramentum adeo confirmat contractum ob priuatum fauorem prohibitum, ut non tantum sit ipsum seruandum, sed ipse contractus.
- 18 Iuramentum an habeat hanc vim confirmandi contractum prohibitum à lege ciuili: quoties lex ipsa hanc confirmationem expressim impedit.
- 19 Dotalia quomodo alienari deberent, si quidem alienandi necessitas preuat.
- 20 Alienatio rerum paraphernarum fieri potest absque iuramento.
- 21 Parapherna quomodo differant priuilegijs à bonis dotalijs.
- 22 Donatum propter nuptias non potest alienari à marito, Et quomodo alienatio debeat fieri ut valeat: ibidem intellect. auct. siue à me. Cas. Vellu.
- 23 Iuramentum habet vim duplicis Et repetiti consensus.
- 24 Iuris ciuili fœus præcipuus animarum salus.

EADEM Bartol. commentaria secuti secundam constitutionis conclusionem, et Actus in fauorem publicum principaliter prohibitus, iuramento confirmari non potest. Hæc probatur in cap. si diligenti. de foro compet. cap. cum ad Apostolicam. de reg. l. ius publicum. ff. de pactis. quibus satis expressum est, idemque ratione manifesta constat, non posse ius publicum pacto priuatorum remitti. Sic sane hanc conclusionem tenuit Bartol. in d. l. si quis pro eo. num. 7. quem sequuntur Doctor. inibi Anton. Abb. & alij in d. c. cum contingat. quo in loco Andr. Alciat. num. 83. & Corneus in rep. authent. sacramenta puerum. num. 29. C. si aduers. vendit. fatentur hanc opinionem communem esse eam secuti. Idem fatetur. Ioan. Imol. in d. c. cum contingat. num. 35. Qui tamen ab ea discedit ex eo, quod licet ius ciuile aliquem actum prohibeat in fauorem principalem Reipublicæ: non per hoc idem actus iure Pontificio prohibitus est: ius autem canonicum est equidem considerandum quoad iuramenti vim & effectum; quia ratione videtur, actum iure ciuili tantum prohibitum principaliter ob Reipublicæ fauorem, posse iuramento confirmari. Cui rationi non admodum est difficile responsum accommodare. Nam utcumque actus aliquis iuratus sit, nemini præiudicat, nisi iuranti; quod satis expressum est in dict. cap. cum contingat. in fin. sed si priuato præiudicium non fit ex actu ab alio etiam iurato: multo fortius Reipublicæ minimè debet præiudicium inferri: atque ita fat. iure probatur, Bart. opinionem veram esse, quicquid Ioan. ab Imola contrariū voluerit. Denique l. non dubium. Cod. de legib. quæ respondet, actum iure ciuili prohibitum iuramento non confirmari, adhuc poterit iuxta hanc secundam conclusionem intelligi, ut tandem ea responsio procedat, quoties prohibitio legis tendit in fauorem Reipublicæ, & principaliter.

Primò ex hoc inferitur intellect. ad text. in l. 2. Et in l. quæ admodum. Cod. de agricol. & cens. lib. 11. quibus constitutionibus statutum est, non posse quem vendere prædium, & retinere colonos agriculturæ prædij adscriptos. Ea etenim prohibitio, ut patet in dict. l. quemadmodum. publicam vtilitatem respicit, ne agricultura detrimentum patiatur in grauæ Reipublicæ dispendium: idcirco ille contractus nec iuramento confirmabitur. Cui quidem decisioni præmittendū erit, olim cum maior cura agriculturæ habebatur, fuisse colonos quosdam, qui adscriptitij dicebantur. Et hi per contractum priuatæm conuentionem adstringebantur agri alicuius culturæ, ut perpetuò operam in eo agro colendo impenderent. De his agit titulus Cod. & agricol. & cens. vbi gloss. in rubr. tex. opt. & ibi Panor. eleganter in cap. indicatū. de immuni. eccl. tradit Ludo. Cælius lib. 4. l. c. antiq. cap. vlt. vnde qui agricolationi recens adscribuntur cum alijs colonis ibidem originarijs, adscriptitij dicuntur: quod etiam explicat Oldendorpius 3. actionum classe. actio 9. Alij autem dicebantur coloni originarij: & hi sunt, qui ex adscriptitij nascuntur & procreantur. l. colonos. C. de agr. & cens. Quoniam colo-

quod aliquis, licet egregius sit, polliceatur se accessurum ad iudicem pro ferendo testimonio, quoties ab eo in quaerente causa vocatus fuerit: qua ratione, etiam si articulis nec non attingat nostram quæstionem, opinor aduersus Cyn. & alios hanc renunciationem admittendam fore, nisi forsitan quis existimauerit, ex hoc iniuriam irrogari, ac præiudicium fieri toti nobilitati, quod ipse minimè cen-
 teo. Sic denique renunciatio specialis priuilegij d. l. ad egre-
 gios. etiam expressa valida iudicabitur, secundum Rom. Fel.
 & alios huius partis auctores, quicquid alij dixerint.

Quinto, aduersus præscriptam sententiam facit tex. in d. eleganter. quo probatur, non valere pactiōne, qua quis renunciat beneficio à lege dato, ne conueniatur vltra quā facere possit, quod in effectu concessum est, ne pro debito quis in carcerem mittatur: sed ea responsio procedit in his personis, quibus ratione reuerentia simul, & pietatis, aut naturalis dilectionis priuilegium hoc conceditur, ratione quidem deducta à bonis moribus, idcirco non idem erit in multis aut nobilibus, qui hoc priuilegium alia ex causa habuere. quam solutionem iam obiter hac in disputatione attigimus.

Sexto, foriter hac in controuersia argumentor. et ex cap. diligenti. de foro compet. quo apparet, clericum etiam cum iuramento non posse renouari priuilegio fori, ut apud iudicem laicum conueniatur, non alia ratione, quam quod hoc priuilegium concessum sit ordini clericorum, & dignitati status ecclesiastici. Eadem ergo ratione nec nobilis poterit renouari priuilegio nobilitatis, ne is in carcerem publicum pro soluendo ære alieno mittatur, cum hoc priuilegium nobilitati statui & nobilitati iure datum sit, eiusque renouatio, ac denique missio in carcerem alicuius nobilis, totius nobilitatis deroget excellentia. Ego quidē non inficior hanc esse vrgentem argumentationem: sed tamen animaduertendum esse censeo, disparem esse rationem, quandoquidem priuilegium clericorū ob sacras res, quæ ab ipsis tractantur, magis spectat ad ius publicum, quā priuilegia nobilitatis. l. i. §. huius studij. ff. de inst. & iure. c. contingit. l. de sen. ex com. vbi gloss. & in cap. parochianos. eod. tit. Nam & priuilegium clericorum, cuius modo mentionem fecimus, partem adsumit à lege diuina, quod alibi tractabimus. Nec potest renouatio in eo casu admitti, quin tendat in derogationem honoris status ecclesiastici, cum clerici saculari tributa non possint absque dedecore ordinis totius frequentare, apud eaque litigare, iuxta rubri. ne clerici vel monachi. maxime in c. 1. 2. & c. sed neque. & ideo lex, cui renouatur, continet publicam & priuatam vtilitatem omnino inseparabiles: quod post alios notat Fel. in d. c. si diligenti. num. 16. Non sic in prædicta quæstione, quamuis etenim aliquis nobilis in carcerem pro ære alieno ducatur, non ex hoc iniuria fit ceteris nobilibus, nec eorum honori derogatur, cum frequenter nobiles criminum causa in carceribus sint. Deinde nobilis, qui huic priuilegio renouauit, poterit carceris molestiam effugere, si bonis cedere velit: quæ sane cessio ignominiosa non est, modo ea simpliciter absque actibus infamibus fiat. Sic denique videtur iure pronouciatum fuisse in hoc Regio Prætorio, renouationem à nobili Hidalgo factam eius beneficij, quo nobiles non possunt pro ære alieno in carcerem mitti, validam fuisse. Multa hic missa facimus, quæ possent hanc sententiam comprobare, quia ea pertinent ad tacitam renouationem ipsius nobilitatis: siquidem in hac quæstione agimus de renouatione expressa alicuius priuilegij nobilibus concessi, quæ fuerit facta manente ipsa nobilitate.

Non me lateat, hanc opinionem dubiam esse, & tamen eam æquillimam existimo, ne causa nobilitatis ipsi nobiles luxui, ludis, & commensationibus dediti, absque villo delectu res alienas, præsertim pecunias mutuo acceptas, temere consumant. Quod si ex renouatione alicuius priuilegij derogaretur nobilitati in vniuersum, tunc non foret renouatio ista admittenda: nempe quoad aliquod ignominiosum supplicium nobili inferendum, quod maximè obseruandum erit in his similibus renouationibus:

§. PRIMVS:

De iuramento confirmatorio actuū.

SVMARIA.

Iuramentum non confirmat actum prohibitum propter fauorem publicum.

colonarium ius in eo fundo contrahunt principaliter origine, seu natiuitate in persona sua. Sic originarij ciues dicuntur, qui ex parentibus ciuibus alicuius oppidi oriundi sunt, ad differentiam incolarum, qui nuper ipsi municipatum contraxerunt. Ciues t̄ quidem origo facit: Incolas domicilium. l. ciues. C. de incol. & in rubr. C. de municip. & orig. l. adsumptio. l. vlt. §. penult. ff. ad municip. Cicero pro Archia, venit, inquit. Heraciam, qua cum esset ciuitas aequissimo iure, ac sedere, adscribi se in eam ciuitatem voluit. Alij coloni t̄ censiti appellabantur, eo quod eorum agris census publicus esset constitutus, vt quidam existimant: quæ quidem expositio minime conuenit l. 2. C. in quib. causis colon. domi. accus. poss. Quamobrem ex eadē cōstitutione arbitror dici colonos censitos eos, qui adscripti quidem sunt, perpetuo adstricti cultura agrorum, & tamen præter hoc ex conuentione tenentur aliquē censum domino soluere ex ipsis agris, eorumque fructibus. Hoc ipsum Hostiens. & Abb. adnotarunt in d. c. iudicatum. Quibus sane præmissis, quia coloni solebant agros deserere: & in ciuitates fugere: aut ipsi domini prædiorū eos colonos sibi retinebant in venditionibus agrorum maxima cū iactura Reipublicæ: cuius tunc intererat agros & prædia coli, vt ex eorum fructibus esset Reipublicæ consulum in frumentaria inopia, sancitū est, quod prædia minime possint alienari sine ipsis colonis d. l. 2. l. quem admodū. l. omnes profugi. l. originarios. C. de agricol. & censit. eaque prohibitio non aliam quam publicam vtilitatē præcipue spectat. Hodie sanē dubitare ipsi, an in praxi foret attendendus fauor hic publicus, cum non imminet illa necessitas colonorū ad colendos agros, quæ olim ob militiæ præmia Reipublicam vrgebat. Et tamen satis sit, conuentionem reprobam in d. l. quem admodum. non confirmari iuramento, quod Bartol. communiter receptus in d. l. si quis pro eo. num. 7. expressim notat.

Secundō ex eadem conclusione inferit Bart. intellectum ad l. 1. senatus. ff. de contrahend. empt. & l. cetera. ff. de leg. 1. quibus prohibitum est, ne quis vendat marmora, aliaque res affixas adibus, ea ratione quod interfit Reipublicæ publica ædificia, item & priuata minime deformari, ne ciuitates ipsæ deformedentur. Idem tradit Regia lex. 16. in. 5. part. 5. Nam cū ea prohibitio nullam aliam præcipue vtilitatē asserat præter publicam: constat non posse venditionem earum rerū, quæ adibus affixæ sunt, iuramento confirmari, quemadmodum Bartol. quem alij sequuntur in d. l. si quis pro eo. num. 7. in specie not. Sed vt liberè, quid hac in re sentiam, respondeam, non admodum tuta est hæc conclusio nostris temporibus: & fortassis in iudicialibus controuersis, si hæc incidere dubitatio, non admitteretur ad sententiam pronūciandam. Multa etenim iure veteri statuta fuerunt, quæ vel per defuetudinem, aut contrariū vsum sublata plane sunt.

Tertio Bartol. idem in d. num. 7. intulit ex hac secunda conclusione ad interpretationem text. in l. properandum. §. sed & siquidem. Cod. de iudi. vbi statutum est, t̄ instantiam litis per triennium extingui. Nam ea constitutio rationē præcipuā habet ab vtilitate publica, ne lites fiant immortales. cap. finem litibus. de dolo & contuma. Idcirco Bartol. censet non posse iuramento confirmari pactiōnem, quæ inter litigantes facta sit super t̄ prorogatione instantiæ, vt ea duret vltra triennium. Idem notant ipsi Bartol. & ibi Iason num. 21. d. l. properandum. in princip. Panorm. in cap. penult. de iudic. num. 15. quorum opinio manifeste probatur in d. l. properandum. in princip. vbi lex ipsa omnino aufert potestatem ipsis litigantibus ad prorogationem instantiæ, ac iudici mandat, quod non obstante litigantium consensu perempta instantia per triennij lapsum minime procedat in causā: atque ita hæc est communis opinio, de qua Bartol. idem dubitasse videtur in l. scius. ff. ad l. Falciā. & contrarium tenuerunt Felin. in d. c. penult. numer. 13. Imol. ibi, idem in c. cum contingat. in 2. casu, & membro principali, ea ratione, quod ista conuentio iurata non sit contraria iuri canonico: imo secundum id omnino permissa iuxta text. in d. l. cap. penult. quo probatur, iure pontificio instantiam nō perire per triennij lapsum: vnde iuramentum obligatorium est, & conuentio valet. Ego vero etsi sciam à plerisque traditum fuisse, iure pontificio non perire instantiam per triennium, per text. in d. c. pen. & in c. vlt. de probat. & cap. cum olim. verb. iudices. de priuileg. gloss. in d. cap. penult. & in c. finem litibus. de dolo & contum. & in c. anteriorum. §. ad hoc. sancimus. 2. q. 6. quarum opinio communis est secundum Felin. in d. c. penult. colum. 1. & Ias. in d. l. properandum. num. 27. atque ita fere in praxi recepta: attamen opinor, nullam in hoc esse constituendam differen-

tiam inter ius pontificium, & Casareum: imo respondendum erit, etiam iure pontificio instantiam triennio finiri. Nam text. in d. c. pen. qui fortius ceteris vrget, plane cartum probat, iurisdictionem iudicis delegati non finiri, nec extingui per triennij lapsum, quo lis apud eum coepa, finita non est: atque in hunc sensum accepit gloss. inibi illam dictionem, eandemque opinionem Doctor. ibi sequuntur communiter, Rota noua. 96. denique quod iure pontificio instantia per triennij lapsum pereat, adnotarunt Fulgol. & Ias. in d. l. properandum. in princ. fi. col. & Rom. in consil. 220.

Sed & si quis contendat adhuc constituendum fore delictum inter ius canonicum, & ciuile: non ex eo sequitur iuratum conuentionem posse præiudicare iuris ciuilis sanctioni, quoad ciuile forum propter publicam vtilitatē, qua fundamentum & rationem habet iuris Casarei constitutio. Nec mirum cuiquam videri debet, aliquid esse vtilitatis foro ciuili, & seculari, quod non ita vite sit foro pontificio. Illud equidem verum erit, quod Bartol. sentit in d. l. si quis pro eo. & tenent ibi Imol. & Alexand. conuentionem istam de proroganda instantia iuramento confirmatam, etiam si ita valida sit censenda, id tantum inducere, quod non possit alter ex litigantibus proprio nomine & ratione priuati modi opponere exceptionem instantiæ finitæ, licet triennium sit transcursum: atque hæc dicta sint de prorogatione instantiæ. Quæ de re poterit lector legere Bonifacium in clem. quam diu. de appell. 3. col. Roman. in singul. 276. Bald. Nouel. de dote. part. 9. priuileg. 14. Alexand. in l. 4. §. hoc autem iudicium. d. 5. ff. de damno infecto. Capicium in decisione. Neapol. 11.

Quarto ab eadem secunda conclusione deducit Bartol. in d. l. si quis pro eo. num. 7. non posse t̄ ad priuato renunciarit iuramento, quo debitor frumenti liberatur soluendo certam pecuniam quantitatē pro qualibet frumenti debiti mentiora: quoties id statutum ex ea causā sancitum fuit, vt ciuitas vel provincia plures ciues & rusticos habeat, qui possint onera subire, indietam ad Republicam pecuniam soluere, aliaque in communem vtilitatem expedire. Et licet Ioann. ad Imol. in d. c. cum contingat. dubitet de hac sententia Bartol. & dubitari possit: quia vtilitas publica in hoc versatur, quod ciues non cogantur inuiti præcise frumentum soluere, sed liberentur præstando certam eius æstimationem: non tamen ex hoc vtilitas ista publica tollitur, aut diminuitur, si sponte ciues velint in quibusdam contractibus huic fauore renunciare: atramē opinio Bart. verior est propter expressam in eodem statuto publicam vtilitatem, abique vlla timentium fraude: sicut Alciat. adnotauit in d. c. cum contingat. num. 88. & quia si locus foret renunciatiōni, facillime tolleretur vis ipsius statuti: siquidem passim debitores eidem renunciant mille præstitis iuramentis.

Quinto, ipse ex hac conclusione deducit, minime valere donationem a clerico factam t̄ concubinæ, etiam si iurata sit: sicut in hac specie late probant Aymon in consil. 220. lib. 2. & Ripa in l. miles. ff. de re iudic. Nam huius donationis prohibitio fauore publica vtilitatis & honestatis facta est, vt constat. De ea vero tractant præter alios Ant. consil. 14. Ias. consil. 37. lib. 3. Afflicet. dec. Neap. 102. Bermondus Chauconius de concubinijs. pag. 242.

Tertia principalis conclusio, t̄ iuramentum omnino confirmat actum, seu contractum prohibitum iure ciuili, præcipue, aut sanē principaliter propter priuatam vtilitatem, etiam si minus principaliter, & vt aiunt, secundario publicam vtilitatem contineat. probatur hæc conclusio in d. c. cum contingat. de iureiur. & c. licet. eod. tit. in 6. Nam etiam si Reip. interfit, sceminarum dotes augeri, saltem conferantur potius quam minui. l. i. ff. sol. matr. atque ideo lex ciuilis prohibuerit alienationem fundi dotalis: vt tradit Iuriscōsultus in rubr. ff. de fund. dot. Quia tamen ea prohibitio præcipue priuatam vtilitatem & fauorē spectauit: etiam si nihilominus & publicum commodū respexerit, minus tamen principaliter, nihilominus alienatio t̄ fundi dotalis iuramento confirmatur: sicut probatur in d. c. cum contingat. ad quo poterit adsumi prima huius conclusionis illatio: ipsa etenim conclusio omnium ferè consensu recipitur, & ea ratione communis est: vt testantur cā secuti Corn. in d. auct. sacrament. pueri. n. 30. & Alciat. in d. c. cū contingat. n. 92. vbi Abb. n. 5. & Imola. num. 36. in eandem conclusionem verbi esse cēsent, & probant etiam in d. auct. sacramenta pueri. huius sententiæ ea est ratio, quod ne quis peritius sit, satis esse constat, eum, cuius fauorem principaliter lex respexit, eidem renunciasse tacite vel

expresse. Nam ubi aliqua constitutio in fauorem edita est, semper consideramus fauorem, quem præcipue, ac principaliter lex ipsa inspicit, non eum, qui secundo loco ab ea significatur, iuxta gloss. celebrem in hoc cap. *quomodo de pact.* in 6. cum statim mentionem faciemus ad intellectum de cunctis huius constitutionis in 3. *Relectionis parte.*

Cæterum Fortu. Garfias in l. 1. §. huius studij. ff. de iustit. & iure. maxime improbat hunc dicendi modum: quo nostri iuris utriusque interpretes exultant legem aliquam quandoque principaliter ob fauorem priuatum conditam fuisse, & secundo propter fauorem publicum: qua consideratione vtuntur pallim Doctores. sed præsertim in hac quæstione videtur, quod finis præcipuus in rebus agendis attendendus sit: qui quidem in legibus constituendis semper est ad commune bonum tanquam ad potentius & præclarium. Ea etenim, quæ ad commune vtilitatem pertinent, aliquo modo principaliter, & ex priori causa introducta sunt ad commune bonum, non secundario, deinde qualibet lex, in sua dispositione quacunque principaliter tendit ad publicum commodum. *cap. cit. vbi Archi. cap. facta. 4. distinct. Thom. 1. 2. quæst. 90. artic. 2.* Quod si aliqua dicuntur in humanis legibus ad priuatum vtilitatem constituta fuisse: idcirco id dictum est, quia hæc iura non disponunt super rebus publicis, & ad omnes in communi pertinentibus: & tamen quia necessarium est, quod particulae regantur ad regimen totius, ideo iura prædicta, quæ priuatum vtilitatem continent, videntur, adhuc spectant ad commune bonum, & hic respectus principalis est, non secundarius. Igitur opinio Bartol. & sequacium non est omnino admittenda, cum iuxta prædictam considerationem etiam actus contrarius humanis legibus priuatum vtilitatem spectantibus, aduersus omnino est constitutionibus ad publicam vtilitatem pertinentibus principaliter non secundario, sicuti modo probauimus. Hic tamen modus defendi poterit, si animaduertamus, sine cuiusque dispositionis dupliciter accipi principaliter: nempe vel quo ad intentionem, vel quo ad executionem: finis autem principalis communi significatione dicitur, qui propinquior est in executione, quamuis remotior sit in intentione legis. Lex igitur, quæ de priuatum rebus disponit, principaliter intendit commune bonum: sed quia ex lege ista prius bonum ad priuatos est ferendum, dicendum est, legem hanc principaliter fauere priuatis: principaliter inquam executione: secundario autem intentione. Vnde cum Accursius in d. l. 1. §. huius studij. dixit, leges quædam secundario tendere ad fauorem publicum, & principaliter ad priuatum: est intelligendus secundario non quo ad intentionem, sed quoad executionem, qua ratione qualibet lex, etiam de priuata vtilitate tractans, intentione quidem principaliter ad commune bonum spectat: illa vero lex quæ de rebus publicis disponit, principaliter intentione, & executione ad commune bonum, & fauorem publicum spectare videtur. priori sane legi finis principaliter conuenit quo ad priuatum vtilitatem respectu executionis: atque item quo ad commune bonum respectu intentionis: quemadmodum in specie docet eleganter Martinus ab Azpilcueta, in *cap. inter verba. 11. quæst. 3. colum. 85.* sentit Bart. in *ambrosio. sum. 19. de decre. ab or. fac.*

Quarta conclusio ex Bar. colligitur in d. l. si quis pro eo. num. 8. dum ad declarationem præcedentis conclusionis scribit, in ea specie & casu non tantum iuramentum seruandum fore, sed & contractum ipsi alioqui inualidum, iuramenti religione confirmari, & firmum fieri. Hæc sententia patet in d. cap. cum contingat. ibi, omnino & in hoc c. quomodo. ibi, seruari debet. vbi gl. hoc expressim notat: & rursus in *c. licet, de iureiur. in 6. & in a. ubi, sacramenta pueri. ibi, inuolubiliter.* quibus quidem auctoritatibus hæc sententia probatur, quam sequuntur Calder. Anchar. Cardin. Abb. num. 8. & Imola. 18. in d. c. cum contingat. Bald. Barr. & Doct. in d. a. ubi, sacramenta puerum. ybi Corn. nu. 56. scribit, non esse ab hac opinione recedendum in iudicando, & consulendo: eandem fatentur communem esse eam fecutus Abb. in d. cap. cum contingat. num. 8. l. in d. a. ubi, sacramenta puerum. num. 36. Curt. Iunior. cons. 47. colum. 2. & Aret. cons. 22. colum. 3. idem fatetur Alciat. in d. c. cum contingat. num. 113.

Contraria sententia quibusdam placuit, nempe quod in hoc casu iuramentum seruandum sit: non tamen confirmetur contractus ratione iuramenti, nec validus fiat: huius

opinionis auctores sunt Anton. in d. c. cum contingat. Cuman. in d. l. si quis pro eo. Ioan. Faber. & ibi Porcius in prin. Insti. quibus aliena licet, vel non. idem Porcius in §. extraneo. Insti. de heredit. qua ab intesta. deser. l. al. in d. a. ubi, sacramenta puerum. num. 37. Fortu. eleganter in tract. de vlt. sine illat. 9. late Ioan. Igneus in l. 1. §. si vir. aut vxor. ff. ad Sylla. num. 145. sentit eandem opinionem Bart. in l. qui superstitis. ff. de acquir. heredi. ex quibus Andr. Alciat. in d. c. cum contingat. dicebat non esse admodum certum, quod prior sententia communis sit, & posse istam vltimam iure defendi.

Posterioris opinionis ea est ratio præcipua, quod contractus iuramento quidem confirmatur ad hunc effectum, vt non obtenta absolutione à iuramenti vinculo, seruandus is sit: non ita si absolutio fuerit obtenta. Præter hæc multa alia pro hac assertionem traduntur, quæ dubiam efficiunt priorem sententiam, & tamen ego censeo, non esse aliquo pacto ab opinione Bartol. in d. l. si quis pro eo. recedendum in iudicio, nec in priuatis responsis. Sunt etenim adeo fortia verba text. in d. a. ubi, sacramenta puerum. & alijs similibus constitutionibus vt nullam ex æquo patiantur congruam resolutionem: idcirco existimo non esse locum disputationi huius controuersie quoad tribumalia, tamen non inficer dubiam esse quæstionem quoad priuatum disputationem.

Quidquid sit de hac quæstione, refert tamen plurimum, quæ harum opinionum sit recipienda propter varios cuiusque effectus. Nam si communis, & prior opinio admittenda est, primum sequitur falsam esse gloss. in d. c. cum contingat. dum asserit in eo casu tenere, ac validum esse accessorium, id est, iuramentum: non principale, id est, contractum. valet etenim contractus iuramenti iuxta Bartol. sententiam: atque ita Aret. in d. consil. 22. reprobat gloss. in d. c. cum contingat.

Secundo, si vera est communis opinio, plane constat, hæc res mulieris, quæ præstito iuramento rem dotalem alienauit non posse rem alienatam vendicare, aut petere: quia contractus valuit, eiusque vis ad hæredes vtriusque transmittitur, quod si contractus minime confirmaretur iuramento, sed tantum iuramentum foret seruandum, eiusque vis inspicienda, profecto hæredes iurantis, minime obligarentur stare iuramento, nec contractui iurato, cum ad eos vis iuramenti non transeat, sicuti superius adnotatum est in prima huius relectionis parte. §. 5. num. 4. in specie autem huius illationis hoc tenent Imola in dict. cap. cum contingat. numer. 18. & ibi Alciat. num. 120. tradit optime Paul. Paris. consil. 75. col. 1. & vlt. lib. 3. quorum opinio communis est: licet Panorm. in d. cap. cum contingat. numer. 8. velit tenere, ac probare, quod etiam si contractus non confirmaretur iuramento, tenerentur nihilominus hæredes iurantis stare contractui: quod falsum est, nec iure probari vere poterit. Nam & rationibus Panorm. respondet Alciat. in d. cap. cum contingat. num. 120.

Tertio, si admittenda esset opinio Fabri, & aliorum contra communem, posset equidem mulier, quæ rem dotalem alienauit, eandem rei vendicatione petere à tertio possessore, qui non haberet causam ab emptore. siquidem iuramentum, quod seruandum est in hac specie, solum habet vires in fauorem emptoris, cui præstitum fuit: atque ideo is, qui non habet causam ab eo, nequaquam poterit se defendere ratione iuramenti: sicuti in hoc casu adnotarunt Imola in d. c. cum contingat. col. 9. & ibi Alciat. num. 128. Ioan. Faber. in prin. Insti. quibus aliena licet, vel non. quod si communem opinionem sequamur, contrarium est dubio procul respondendum. Nam ex quo contractus alienationis iuramento fuit confirmatus, satis apparet dominium rei dotalis ab alienante in emptorem translatum fuisse, nec vllum ius remansit penes mulierem ad petendam rem dotalem, quod Doctores communiter fatentur.

Quarto ex communi sententia inferitur, contractum istum alienationis fundi dotalis, & ei similes iuramento præstito confirmatos adhuc manere validos etiam præstita absolutione à iuramento ex aliqua iusta causa: atque ideo oportere, quod iudicio ordinario agatur ad contractus rescissionem. Prædicta etenim absolutio tantum concessa videtur ad effectum agendi: quamobrem Panorm. in cap. 1. de iureiurand. colum. penult. hanc illationem probat idem tenuit Angel. consil. 160. Nam contractus ab initio iuramento confirmatus non ex hoc irritus est, quod postmodum cesset iuramenti vinculum: *reg. factum legitime. de regul. iur. in 6.* tamen Panorm. in d. cap. cum contingat. numer. 9. & Felin. in d. cap. 1. eiusdem tit. numer. 26. Card. & Anton. in c. debitorum. eodem

titul. contrariam sententiam veriore esse censent, existimantes contractum irritum manere praestita absolutione à vinculo iuramenti, quoties is contractus à solo iuramento robur accipit. Quod si contractus alioqui etiam sine iuramento validus sit: tamen si aliquem effectum ex iuramento accipiat, ut in specie leg. 2. C. de rescind. venditio. tunc fatentur Abb. & alij, adhuc manere ius firmum ex contractu, etiam obtenta absolutione à iuramento. Sed in hac controuersia expedit tres distinguere casus. Primus quidem constitutus est, ubi contractus est omnino nullus, nec iuramento confirmatur, sed iurans tenetur tantum seruare iuramentum, ut in cap. debitores. de iureiur. & in hac specie data absolutione à iuramenti vinculo contractus manet omnino nullus absque villa rescissione, secundum Abb. in cap. cum contingat. notauimus & nos in libr. i. variarum resolut. cap. 4. numer. 5. Secundus casus est, cum contractus iure validus censetur, etiam absque iuramento: & tamen propter iuramenti vim, is qui iurauit, non potest aliquo iuris remedio aduersus eundem contractum agere: ut in specie l. 2. Cod. de rescind. vendit. tunc sane obtenta absolutione à vinculo iuramenti, nihilominus contractus vim aliquam habet: sed qui iurauit, agere poterit aduersus contractum eo remedio, quod si non iurasset, sibi iure competere. ita Panor. in dict. cap. cum contingat. num. 9. atque tunc in eo iudicio tractabitur de remedio, & actione contra ipsum contractum competentibus. Tertio considerandum erit, quid dicendum sit, ubi contractus alioqui omnino nullus, ex solo iuramento confirmatur: & denique Angel. in dict. consil. 160. & qui eum sequuntur, tenent data absolutione à iuramento adhuc contractus vim superesse, ut nihilominus de eius viribus agendum sit, & praecipue an ex iuramento omnino fuerit confirmatus: iuxta notata per per Abb. in dict. cap. i. de iureiur. colum. penult. & Socin. in l. hac scriptura. ff. de condit. & demonstrat. ex cuius commentarijs tres hi casus distinguuntur, tamen si eius, & aliorum, quos modo citauimus, mente ad amussim examinata, praesertim his obseruatis, quae Alciat. in dict. c. cum contingat. scribit, n. 125. & quae nos tradidimus in d. c. 4. huius questionis resolutio in hoc vertitur, an absolutio concessa fuerit ad effectum agendi: quod constabit ex ipsa negotij serie, vel ex modo procedendi, quia summarie actum fuit de ipsa absolutione praestanda, in hoc etenim casu utcumque sit contractus, manet firmus, eamque vim habet, quam haberet nondum data absolutione ab ipso iuramento: tantum sane est iuranti concessum, ut non obstante iuramento possit in iudicio tractare de viribus contractus, & an aliquod robur ex iuramento acceperit. Hoc tamen locum obtinet in omnibus casibus per Soc. traditis. Sed si absolutio data sit non tantum ad effectum agendi: sed omnino ab ipsa iurati contractus obligatione: quod apparebit ex modo agendi, & cognoscendi, definiendique de praestanda absolutione questionem: tunc omnino absolutione data nulla superest contractus vis: nec de eius viribus iterum agi potest.

Ceterum si lex civilis, quae contractum prohibet, non tantum simpliciter prohibitionem continet, sed & iuramentum contractui appositum, praestitum, adscriptum irritum facit: tunc equidem obtinet opinio eorum, qui tenuerunt contractum prohibitum lege civili non confirmari iuramento. Lex etenim civilis velle videtur in hac specie, quod contractus iuramento non confirmetur: tamen si de obseruatione iuramenti nihil tractauerit: illud siquidem seruandum est, quia ratione si iurans à vinculo iuramenti fuerit absolutus quacunque ex causa, quae potissima erit, quia ita aduersus legis urgentem prohibitionem contraxerit, non tenebitur itare contractui, nec contractus manet confirmatus: quemadmodum in specie ita visum est Ferde. consil. 272. Paulo Castrensi, & Corneo in d. a. iur. sacramenta puberum. num. 54. Imol. num. 45. & Alciat. num. 135. in d. c. cum contingat. auth. in c. canonum statuta. de consil. fol. 11. col. 4. idem voluisse videtur Fort. in tractat. de vltimo sine, illat. 19. & 20. Nam etiam si lex civilis non possit iuramenti vim tollere, poterit profecto impedire iusta ex causa, ne fiat contractus prohibiti confirmatio per iuramentum, secundum ea, quae late tradita fuere in prima huius relectionis parte. §. 3. num. 7. Nō oberrunt quae Panor. docet in d. cap. contingat. nu. 11. quem sequitur Ioann. Baptista de sancto Seuerino in reper. l. omnes populi. com. num. 33. ff. de iustit. & iur. quibus uterque conatur probare, legem civilem non posse tollere vim iuramenti, nisi in eo

actu, in quo lex ipsa iusta ex causa praesumat fraudem, metum, aut deceptionem. Hae enim vera sunt quantum ad vim, quam iuramentum habet ex lege diuina, & naturali, ut seruandum omnino sit, nisi iusta ex causa fuerit data ad eo absolutio: non quantum ad confirmationem contractus humani, cuius vis, & robur legibus humanis subijcitur, ad quas totius Reipublicae cura spectat.

Sic sane cum quotidie apud Regia tribunalia videamus controuerti super alienationibus rerum dotalium, quae praestito iuramento iam ita passim sunt, ut nullus locus sit legi civili, quae fundum dotalem alienare vetur: sunt etenim haec alienationes, sicuti ex ipsis iudicialibus questionibus apparet, frequentissime abique mulierum libero consensu: quae etiam secluso metu non audent maritis alienantibus refragari ob reuerentiam & amorem, quos eis exhibere tenentur: alioqui non admodum tranquillam vitam cum eis aetate praesertim quia multoties metus grauissimus infertur, qui probari non potest, consistit multoties, & alienationibus rerum dotalium causam deducit responsum Romani Pontificis in d. c. cum contingat. atque portare ad tot lites vitandas, totque maxime reprobas alienationes extirpandas, remedium aliquod à legislatoribus adhiberi: tandem ita temere dotibus fraudentur frumenta, quae Reipublicae intereunt, non manere indotatas. Populus foret admodum vile Reipublicae legem civilem constitui, quae statueret, res dotales, etiam per mulieres non posse alienari: nisi consensu ab ipsa vxore apud iudicem praestito, & itidem iuramento, quo affueret, se liberare absque villo metu alienare, & alienationi consentire: & per iudicem ipsum receptis testibus fide dignis super vilitate ipsius alienationis, ut tandem iudex comperta vilitate vxoris & vxoris, decretum decernat, quo alienationem cum vxoris iuramento permittat: alioqui affertur haec solennitate alienatione facta etiam cum iuramento, ipsum contractum nullum esse propter fraudem, & metum à iure in hac specie praesumptum, nulla probatione in contrarium super libero consensu admittenda. Posset iam lex statuere, contractum alioqui celebratum, ratione solius metus reuerentialis, rescindendum fore, ac si metus cadens in contractum virum causam contractui dedisset. Nam per haec constitutioni pontificiae satisfacta maxima cum Reipublica vilitate, ob mille fraudes, quae hodie à viris vxoribus fieri super rerum dotalium alienationibus.

Verum quia hac in parte, dum Bart. assertiones examinauimus, adducitur praecipue decisio text. in d. c. cum contingat. oportet, ut illius capituli responso apertius intelligatur, aliqua adnotare ad expeditorem eius interpretationem.

Primum equidem obseruandum erit, an ea constitutio sit necessaria in alienatione rerum paraphernarum, ita quidem, ut res paraphernae possint alienari per vxorem alio iuramento. & Ioan. Faber in princ. iustit. quib. alien. licet volum. num. 11. tenet prohibitionem alienationis fundi dotalis minime obtinere in rebus paraphernis, quarum alienatio prohibita iure non est: idem respondit Angel. in l. iuramentum. ad Velleian. citatur à Fabro, Innocen. in cap. ex parte. de consensu. suum. quasi is sit huius opinionis auctor, & tamen Innocentius solum tractat, an teneat alienatio rerum paraphernarum facta per maritum: ac distinguit, an sit translatum dominium in ipsum maritum, an non, ut prior casu teneat alienatio: posteriori vero sit nulla. Sed in fauorem opinionis Ioan. Fabri sunt duo consideranda. Primum quantum differant in priuilegijs res paraphernae à rebus dotalibus: cum res paraphernae etiam si habeant priuilegium hypothecae, non tamen habent priuilegium praedationis: quemadmodum ipse adnotauit lib. i. variar. resolut. cap. 7. in princ. post gloss. in l. si ego. in ver. sed condici. ff. de iure dot. secundum, quod hanc sententiam plurimum patrociniatur, deducitur ab ea conclusione, quae dicitur, constate matrimonio procedere praescriptionem contra vxorem in rebus paraphernis: licet ea non procedat in rebus dotalibus: sicut distinximus eod. lib. variar. resolut. cap. 8. num. 8.

Secundo est adnotanda constitutio authent. siue à me. Cod. ad Velleian. ubi probatur, res vxori donatas propter nuptias non posse alienari per maritum, etiam ex consensu vxoris, nisi vxor ipsa post biennium à tempore contractus iterum alienationem consentiat, & eo tempore marito superint. alia bona, quae sufficiant solutione dotis. Hae etenim decisio admodum distincta est ab his, quae fundi dotales

alienatione prohibuerunt cum in alienatione fundi dotalis minime sufficiat cōsensibus post biennium geminatus, ac repetitus in rebus immobilibus, secundū gloss. & Doct. repetitus in rebus immobilibus, secundū gloss. & Doct. in authent. siue à me. Barto. in l. i. ff. solut. matrim. & ibi Alexand. column. 7. vbi Ripa. numer. 103. scribit, hanc opinionem communem esse dicitur fateri Bald. Nouel. in tracta. de dote. 7. part. priuileg. 1. column. 4. At in rebus propter nuptias donatis procedit alienatio facta per maritum consentiente vxore, modo post biennium consensus repetatur, & eo tempore superflint bona, quæ sufficiant solutioni dotis: quemadmodum tradit Imol. column. 4. in d. c. cum contingat. Dd. in d. authent. siue à me. & in d. c. p. de emptio. & vendit. vbi Anton. Burg. column. 1. & vlt. eandem resolutionem probat. Attamen alienatio rei donata propter nuptias, si fiat vxore consentiente, & iurante, valet profecto: sicut valet alienatio rei dotalis, facta iuramento, secundum gloss. & communem in d. c. cum contingat, vbi gloss. sentit, iuramentum t̄ habere vim duplicis, ac repetiti consensus: eandem gloss. & eius conclusionem quo ad alienationem arrhatum, & donationis propter nuptias tenent Hostiens. & Imol. in d. c. peruenit Bald. & Salicim. d. authent. siue à me. & in authent. si qua mulier. Cod. ad Velleia. Ioan. Lupi in rub. de donat. inter vir. & vxor. §. 17. num. 14. tamen vltimus ista consideratio examinanda sit. Nam maiorem vim habet iuramentum, quam repetitus cōsensu: cum tempore repetiti consensus necessarium sit, vt alienatio rei donata propter nuptias valeat, maritum habere bona, quæ sufficiunt solutioni dotis: non sic in alienatione iurata, quæ valida omnino est, etiam si tempore iuramenti non superflint hæc bona apud maritum: sicut Doct. communiter fatentur. Deinde errat gloss. in d. c. cum contingat, dum notat alienationem fundi dotalis propter nuptias non prohiberi, eiuque prohibitionem non esse perpetuam, ex eo, quod valida sit ex consensu vxoris, modo is fuerit post biennium repetitus. Authent. siue à me. C. ad Velleia. quæ quidem constitutio tantum locum obtinet in alienatione rei donata propter nuptias: non in alienatione fundi dotalis: sicut paulo ante explicuimus.

Tertio animaduertendum est gloss. in d. c. cum contingat, dum conatur soluere obiectionem l. non dubium. C. de legib. errare quidem primo cdm constituit hac in re discrimen inter ius pontificium & Casareum, quod constitutum non est: si quidem & apud forū saculare iurata dotis alienatio valida est, & seruari debet, capit. licet. de iureiur. in 6. Nam & ius civile hæc vim iuramento tribuit. authent. sacramenta puerum Cod. si aduers. vendit. præsertim quod licet gloss. aduenerit, sine principalem iuris canonici tendere ad animarum salutē: finem autem principalem iuris ciuilibus ad humanam felicitatem, & Reipublicæ quietem, & tranquillitatem, idemque adnotauerunt Cald. Abb. & alij in proemio Gregoriano, non omnino incertum est. Nam & finem principalem t̄ iuris ciuilibus dirigi in animarum salutem contendit. Fort. in tract. de vltimo iure iur. column. 4. & seq. ex Aristot. Cicerone, & alijs: atque item ex eo, quod humana ac ciuilibus lex fit correctio peccatorum l. ff. de legibus. Thom. 1. 2. quæst. 92. artic. 1. & quæst. 95. artic. 1. Iustiniano in authent. vt non luxu. contra nat. collat. 6. quæ quidem opinio maxime conuenit legibus ciuilibus principū Christianorum: quandoquidem leges ciuiles principum gentium, & eorum, qui nondum cognitionem habuere summa: illius felicitatis supernaturalis, quæ Christi fidē colentibus promissa est, tantum in hoc tēdunt, vt quæta ac tranquilla Respublica sit, bonisque moribus instituta: & vt moraliter bona opera præmium consequantur, illud quidem, quod naturaliter intelligi, ac cognosci potest. Sic denique temperanda sunt, quæ de hac re pro Fortunio, & aduersus eum adduci possunt. Præmium vero salutis æternæ, & illius felicitatis, quæ æterna gloria Christianis promissa extat, sola lege naturali cognosci non potuit, quod eleganter disputat egregius vir Domin. à Soto lib. 2. de natu. & grati. c. 11: & Melchior à Cano eiusdem professionis, eruditione & sententia celebris in 2. part. relect. de sacramentis. atque hæc quidem sufficiunt de quarta Bartoli conclusionē.

§. SECVNDVS.

De iuramento confirmatorio alienationis rei dotalis.

SUMMARIUM.

1. Contra iuramentum conceptum prohibitionis verbi in ipsam personam non valet, & non iuramentum.

2. Iuramentum iuratum ubi mulier...

- 1. dotem non alienare. & inibi expenditur gloss. in c. licet. de iureiur. in 6. & per totum §.
- 2. Iuramento promittens non reuocare procuratorem, si eum reuocauerit, reuocatio tenet: licet perirus sit, & num. 9.
- 3. Intellectu. c. intellecto. de iureiur. & an rex possit alienare res ipsius regni.
- 4. Alienatio iurisdictionis aut Reipublicæ que non comprehendat.
- 5. Appellandi ius non tollitur, etiam si expressum sit in alienatione alieni: ius iurisdictionis.
- 6. Inferior actus præfertur priori.
- 7. Iuramenti interpretatio fit secundum naturam actus cui adhibetur.
- 8. Actus spiritualis contrarius iuramento an valeat.
- 9. Statutum canonicorum de certo numero præbendarum iuratum, an possit irritari, cum num. sequentibus.
- 10. An possit quis renuocare clausula decreti irritantis in eius fauorem opposita, cum num. 13.
- 11. Statutum cum clausula irritante in quicquid contrarium actum sit obseruandum est.
- 12. An agens contrarium prohibitioni legis humane peccet mortaliter vel venialiter, an non: & ibi rursus de opinione Bart. quoad primam huius §. conclusionem.
- 13. Promissio arrharum ultra summam lege præfixam non confirmatur iuramento.
- 14. Fidesiussio prohibita accedere promissioni dotis restituenda, iuramento confirmatur.

Adem Bertol. commentaria examinaturi quintam ex eo conclusionem adnotamus in hunc quidem sensum. Iuramentum nequaquam confirmat contractum prohibitum à lege, qui prohibitionem in ipsam contrahentis personam dixerit. Hæc colligitur conclusio ex Bartol. in d. l. i. quis pro eo. ff. de fideiusor. numer. 9. versic. aduerie. vbi Angel. idem tenet Barto. in authent. sacramenta puerum. C. si aduers. vend. Calder. & Ancha. in d. cap. cum contingat. rursus ipse Angel. in consil. 160. quorum opinionem sequuntur Legista communiter secundum Imo. in d. c. cum contingat. numer. 36. & Roderic. Zuarez in l. i. titu. de las arrhas lib. Fori. quæst. 3. Huius opinionis ea est ratio, quod in hac specie agens contra legem istam mortaliter peccet: quia legislatori refragatur, cui obedire tenetur, c. 2. de maiorita. & obed. atque ideo cum iuramentum non debeat esse vinculum iniquitatis, conitat plane, non confirmari contractum lege prohibitum ex iuramento inique præstito. ad huius sententiæ confirmationem adducit Bartol. gloss. in c. licet mulieres. de iureiur. lib. 6. quæ t̄ asseruerat alienationem rei dotalis, etiam præstito iuramento factam minime valere, vbi mulier prius iurata promiserat se non alienaturam dotem, nec aliquam rem dotalem: non alia ratione, quam quod hoc secundum iuramentum iniquum sit, nec possit seruari absque interitu & periculo salutis æternæ. Eam gloss. sequuntur Doct. t̄, præsertim Francus, & Imol. in d. c. cum contingat. num. 81. & inibi Alciat. num. 43. Chassa. in consuetudinibus Burgund. rub. 4. §. 16. nu. 5. & Abb. per tex. ibi in c. intellecto. de iureiur. quorum opinio communis est, sicuti testatur Imol. num. 81. & And. Alciat. in d. num. 43. Ioan. Crot. in l. filius familias. §. diui. colu. 25. & ibi Ferdin. Loazes. nu. 43. ff. de legat. 1. eandem opinionem sequitur Ioan. Lup. in rubric. de donatio. §. 45. num. 6.

Verum vt hæc opinio Bart. diligentius examinetur, oportet primum expendere rationes, quibus eam Barto. probare conatur: maxime statim erit congruum perpendere gloss. in d. cap. licet. cui plurimum obitat altera gl. in cap. vltim. de procura. in 6. quæ asserit promittentem t̄ cum iuramento non reuocare procuratorem ab eo constitutum, posse nihilominus eum reuocare ad hunc sensum, vt reuocatio teneat, licet perirus sit qui reuocauerit. Hanc gloss. plurimum commendat eam secuti Abb. Felin. numer. 12. & Dec. numer. 7. in cap. cum accessissent. de constit. idem Felin. in cap. si diligens. de foro comp. colum. 6. Ia. in l. si non sortem. §. si certum. ff. de condi. indeb. colum. 3. Soc. consil. 58. lib. 3. Dec. in cap. ad nostram. de consir. vlt. colu. vlt. Rochus Curt. in tract. de iure patro. verb. honorificum q. 12. quorum opinio dubio procul, communis est. Igitur actus contra primum iuramentum gestus valet & tenet, tamen perirus sit, qui actum illum egerit: idcirco & in casu gl. in d. cap. licet. secunda alienatio rei dotalis valida censeri debet, aduersus vulgo receptā sententiam. his accedit text. sing. in c. sicut ex literis. de sponsal. quo apparet, sponsalia quæ de futuro dicuntur, etiam iurata dissolui per sponsalia de præsentibus. Cuius decisionis nos meminimus in Epitome de sponsalibus. part. 1. cap. 5. num. 9. ergo iuramentum primum non impedit, quin actus contra ipsum postea factus validus sit. Quamobrem admodum dubia redditur conclusio gloss. in d. c. licet. Præsertim quia ea nullo modo probatur in d. cap. intellecto. de iureiur. quod manifestissimum fiet, si animaduertamus in specie illius cap. non ideo reprobari contractum factum à rege rerum quidem